

WIADOMOSCI WARSZAWSKIE
W SOBOTE, DNIA 27. LUTEGO ROKU 1768.

Z Warszawy d. 27. Lutego. J. K. M. P. N. M. mając sprawnie i wiedliwy wzgląd na chwalebne w Oyczyźnie zasługi Przodków Jmci P. Hrabi Tarnowskiego, oraz jego samego własne, zawakowana po dobrowolnym ustąpieniu Jmci P. Wyżycznego Kasztelania Konarską Łęczycką łaskawie Onemu konferować raczył, na którą Tenże Jmć dnia onegdajszego zwykłą Senatorką przed Najjaśniejszym Panem wykonawszy przysięgę, powinne Maiestatowi Pańskiemu z uszałowaniem Ręki Królewskiej złożył dzięki.

Jmć P. Potocki General Artylleryi W. X. Lit. po kilkoletniej chorobie swojej, i dostatecznym w podróż szczęśliwey wieczności opatrzaniu się, dnia z onegdajszego o godzinie czwartej z południa z tym się pożegnał tu światem którego pozostali nie letni Synowie mieli honor nazajutrz być prezentowanemi publicznie na Pokoiach

Zamkowych Królów Jmci P. N. M. przez Jmci P. Potockiego Wofewodę Kiiowskięgo, Waku-
jący zaś Urząd Generalstwa Ar-
tylleryi po tym świeżo w Bogu
zefłym Jmci oddany jest z szczo-
drobliwego Łask Królewsk ch
szafunku Jmci, Panu Branickie-
mu Łowczemu W. Koronnemu.

Dnia wczorayszego przed po-
łudniem za przybyciem Nayia-
śnieyszego Króla Jmci P. N. tu-
dzież Jchmciów Senatorów, Mi-
nistrów i Posłów Obojga Naro-
dów Xiążę Jmć Radziwiłł Gene-
rał Konfederacyi Koroney, oraz
Seymu teraznieyszego Marszałek
zabrawszy dany sobie głos
przez Xiążęcia Jmci Marszałka
W. K. przytąpił do oczekiwa-
nego przypadley Sessyi zagaie-
nia, po którym Xiążę Jmć Pry-
mas przełożywszy krótko w mo-
wie swoiey nayprzód wielkie pra-
ce, trudy, i fatygi podięte w do-
fyc czynieniu włożonym na sie-
bie, i innych Delegowanych od
Stanów obowiązków, potym
czas nie wystarczający do zu-
pełnego Dzieła swęgo zakończe-
nia, podał na ten koniec ułożo-
ny przez siebie Projekt prorog-
owania Seymu do dnia piąte-
go Miesi ąca następnującego Marca,
za któ rego publicznym przeczy-

taniem, i powszechną nań zgodą
Król Jmć P. N. M. Sessyą na
dzień dzisieyszy na godzinę dzie-
wiątą dla czytania ułożonych
przez Kommissyą Pełnomocną
Projektów solwować kazał.

Z Turyna d. 17. Stycznia.

W przeciągu roku 1767 naro-
dziło się w tym tu mieście 2956
dzieci, z których 1548 męskiey,
1408 białogłowskiey płci, umarło
zaś 5980 to jest 935 żonatyeh,
886 zamężnych, 1169 nie żona-
tyeh i 2990 panien. Liczba O-
bywatelów tego Miasta i Okoli-
cy była 41,807 płci męskiey, a
38011 płci białogłowskiey ludzi:
zaczynam z 27 lub 26 ieden u-
marł.

Z Pistoja d. 24. Stycznia.

Pewna tu uboga Niewiasta 112
lat i siedm Miesięcy mająca w
doskonałym zdrowiu zostaiąca
przypadkiem za bramą mieyską
od konia rozpędzonego z trato-
wana i zabita jest. Ta Niewia-
sta całe życie swoje na robocie
w polu, albo na służbie w Mie-
ście przepędziła, przez ostatnie
tylko lata z jałmużny żyła.

*Z Kingston w Jamaice d. 24.
Października.* Mamy przez list z
Hiszpanioli pisany wiadomość,
iż Obywatele Francuzi tey wy-
spy, których z niewolnikami ra-

zem było blisko 8,000 gdy miey-
sce *Aese-de-Pierre* nazwane ofa-
dzili, Obywatele dawni Hiszpa-
ni nocą napadli na tych, którzy
dla ofadzenia mieysca onego
zostawieni byli, i wszystkich
w pień wycięli. Teyże nocy
Hiszpani udali się do *Jucamel* i
tam znowu na 600 Francuzów
zabili, ale gdy po całej wyspie
rozeszła się o tym wiadomość,
Francuzi do broni rzucili się,
przyszło do generalney potycz-
ki, w której przegrali Hiszpani,
z których liczby wielu trupem
położono, a na 550 w niewolę
zabrano. Przy odejściu po-
mienionego listu wszystko w o-
statnim zamieszaniu zostawało.
Dawni obywatele Hiszpańscy
mocno postanowili wszystkich
zabić Francuzów, którychby
tylko zchwycić mogli.

Z St. Jago na teyże wyspie dnia
24. Października, Zgromadze-
nie wyspy tey generalne chęt-
nie zezwoliło na obmyślenie
sposobów utrzymania woyska,
które na obronę Kraiu będzie
przyślane.

Z Boston w Nowey Anglii d. 15.
Listopada. Obywatele nasi po-
stanowili na pótym żyć iak nay

oszczędniey, zatym obeyść się
całe chcą bez herbaty, i żadney
wełnianey materyi nie kupować
przez rok lub półtora roka ra-
chuiąc od dnia 1 Stycznia. Wie-
le tu ludzi dziwnie się rzadkości
gotowych pieniędzy, ale podzi-
wienie ich ustatnie, gdy się dowie-
dzą, iż na dwóch tylko okrę-
tach wyprowadzono temi czasy
160,000 F. S. w złocie i srebrze.
Które to pieniądze z podatków
na rozmaite towary włożonych,
a w tey Prowincyi użytych po-
chodziły. Rozumieią tu, iż tym
sposobem na million z Kraiu wy-
prowadzono.

Z Nowego-Torku d. 7. Grudnia.
Listy z wyspy *Turque* donoszą,
że zaraz po przybyciu Guberna-
tora Pana *Symmer* przedsięwzię-
to ułożenie rządów teyże wy-
spy. Gubernator dwóch Kon-
sylviarzów, albo Assessorów, a lud
ośmiu Posłów obrał, to nowe
zgromadzenie zebrawszy się, tak
wielkie na resztę Obywatelów
podatki włożyło, że wielu z tych
którzy tam osiedli, postanowili
z tamtąd ustąpić. Ten los wła-
ściwy jest tych Kraim wszyt-
kich, w których pracujących z
próżnuiącemi liczba żadney nie
ma proporcji.

Z Hagi d. 21. Stycznia.

Ponieważ wszyscy prawie nieszkający wsi *Plitem* dla nie użytości swojej przyczyną są niezłazności tego przy końcu przelotu *Elisabeth* nazwanego do Kompanii *Judyt* Wschodnich należącego; przeto też wszystkich prawie w więzieniu osadzono. Sam tylko tameczny Minister i dwaj inni znaleźli się być od tej winy wolnemi. Kommissya na roztrząśnienie tej sprawy wyznaczona, jeszcze dzieła tego nie wykonała, winowaycy podług wszelkiego podobieństwa nader surowie karani będą.

Z *Manheim* d. 3. Stycznia.

Elektor *Arcy-Biskup* *Jmé* *Moguncki* wyjechał z tam dnia onegdajszego około godziny 9 porannej przy rzesistym z armat po wałach rozstawionych ognia dawaniu. Elektor *Arcy-Biskup* *Jmé* do swojej rezydencji powracający przejechał *Rhen* mościem dnia wczorajszego znowu postawionym.

DONIESIENIE

Z *Warszawy* d. 27. Lutego.

Wszystkim Panom i Senatorom

czyni wiadoma *Mechanista* biegły w *Matematyce*, *Hydraulicce*, i w wystawieniu młynów według nowego *Holenderskiego* wynalazku, iż może następujące Młyny za rozkazem danym ustanowić. 1. Tartak na 21 piłę, który trzy sztuki drzewa od 40 na 50 stop długie iednym razem będzie piłował. 2. Młyn wołowy nowym kształtem *Holenderskim* wystawiony z osobliwzemi pożytkami. 3. Młyn wietrzny także kształtem *Holenderskim* wielce pożyteczny. 4. Młyn śladowy. 5. *Machiny* do czyszczenia zboża i rozłazczenia onego rodzaju: a ta będzie taka, iż iey naczynia, z których się składa, można do innych użytków obrócić.

Te *Machiny* tu dla krotkości się nie wymieniają. *Mechanista* sam mieszka w *Gdańsku* w *Kamienicy* *Pana Rauffseisen* przy *Janiskiej* *Bramie*, który na rozkaz *Panów* gotów jest dokładniejszą informacją dać o różnych *Machinach*. Ktoby zaś chciał w *Warszawie* odebrać tę informację, ma się pytać w *Pocieiowski* *Pałacu*.

Swięży w tych dniach nadeszły *Kawiar* dobry w małych *fasczkach* iest do przedania za łatwy targ, na *Nowym* *Swiecie* w *Dworku* *Pana* *Kraski* na przeciw nowego *Pałacu*, w którym się *Koncerta* odprawiają.

Num: 17.

S U P L E M E N T

DO WIADOMOSCI WARSZAWSKICH

W SOBOTEJ DNIA 27. LUTEGO ROKU 1768.

Z Madrytu d. 12. Stycznia. Dnia 7 tego miesiąca Król Jmé z całą familią swołą do Prado wyjechał. Z Cadix wiadomość mamy, że Fregatta wojenna *Venus* nazwana z *Buenos-Ayres* wysłana w miesiącu Październiku roku przeszłego tam stanęła dnia 4 tego miesiąca, nayduie się na niej 686,770 Talarów w złocie i srebrze dla różnych osób prywatnych. Przez rok przeszły aż do końca miesiąca Listopada narodziło się tu 4,200 a umarło 4091 ludzi, w tey liczbie jednak nie są zawarte dzieci mniej niż rok mające także ludzie, którzy w Szpitalach i po Klasztorach umarli. Dnia 3 tego miesiąca wszczął się pożar pod Królewskim Pałacem Prado nazwanym o 2 mile z tąd położonym, przez który znaczna także wyniknęła szkoda.

Z Paryża d. 1. Lutego. Lekarz ieden z Miasta *Morloix* gdy nagle umarł, exenterowano iego, i znaleziono w nim serce z kością. Ten lekarz od trzech miesięcy narzekał na ból czyniący się od trętwienia prawey ręki, po którym gwałtowne palpitacye serca następowały. *Anna Perron* umarła temi dniami w mieście *L' Orient* mając lat 102. *Susanna Lafon* w *Montauban* dnia 14 przeszłego miesiąca zmarła, miała lat 108. *Michał Poutenat* żebrak umarł w Lemowiceńskim Szpitalu mając lat 104. *Małgorzata Fournieux* także umarła w 109 roku wieku swiego. Od czasu niejakiego wszczęły się tu dwie z sobą walczące Filozofów partye. Jedna rolnictwo iedynym albo przynajmniej

naywiększym Państwa uzcześnieściwieniem być mieni. Druga
naywiększe Kraiu bogactwa na rękodzielnach i handlu zasada.
Obie strony piśmem przeciw sobie walczą, i podług zwyczaju w
takowych sprzeczkach wziętego szkalować się nie zapominają.
Każda strona ma po sobie Pilarza dyaryuszu nauk tyczącego się,
wktórym wżyskie od iedney strony na drugą rzucone pociski
są zebrane. *Publicum* pogląda na tę walkę, ale cale do niey
niemieszka się.

Od Rzeki Menu d. 23. Stycznia. Listy niektóre z Niderlan-
du Austryackiego pisane donoszą, iż Obywatele tameczni na-
dzieję mają oglądania na wiosnę w oney stronie Cesarza Jmci,
Krainy one przeyrzeć chcącego.

Z Wiednia d. 3. Lutego. W przeszłą Szrodę Cesarzowa
Królowa Jeymć z tąd do Prezburga wyjechała, dokąd też w
Piątek wieczorem udał się Cesarz Jmć. Dnia zaś onegdajszego
Dwór cały tu nazad powrócił. Pozostała majątność Baro-
na *de Beck* oddana w depozyt jest zwierzchności przyzwoitey,
póki się który nieboszczyka Krewny nie odezwie i prawa swe-
go do tego dziedzictwa nie dowiedzie, co gdyby się nie trafiło,
tedy cały ten majątek do skarbu Cesarzkiego należeć ma. Nie-
boszczyk Baron trochę przed śmiercią do siebie kazał wezwać
młodszego Officyera pewnego Hrabie *de Stahrenberg* i onemu z
osobliwszego na wyborne przymioty jego względu bilet, iak po-
wżeczny odgłos jest, 50,000 Ryńskich ważący ofiarował. Wy-
jazd Arcy-Xiężniczki Jeymci Karoliny przyszłej Małzonki
Króla Jmci obojga Sycylii dnia dopiero 7 Kwietnia nastąpi.
Podróż ta cała lądem tylko będzie odprawiona. Na miejsce
Hrabi *de Kaunitz* Posła u Dworu Neapolitańskiego ma być posła-
ny Hrabia Jan *Palfy*.

Z Wiednia d. 13. Lutego. Z przyczyny rozmaitych prze-
pychów, które do samey nawet żaloby nożenia wkradły się, Ce-
sarzowa Królowa Jeymć nową przepisała ustawę, na dawniey-
szej Roku 1747 uczynioney załadzoną, z nieiaką jednak i
względem przeciągłości czasu, i względem materyi sukien od-

miany. Wszystkie zagraniczne materye w żalobach są zakazane, mianowicie, Akfamid, Adamaszek i Atlas, same tylko pozwolone są materye iedwabne mnieyszey ceny w Kraiu sporządzone.

*Opisanie krótkie narodzonych i zmarłych Ludzi w rozmaitych
Miastrach i Prowincyach Europy, służące do poznania
onychże ludności.*

Imiona Miast i Prowincyi.	Liczba narodzo- nych.	Liczba zmar- łych.
Aalborg Prowincya w Danii - - -	1982	1609
Aarhus Prowincya tamże - - -	3772	3149
Aggerhus Prowincya w Norwegii - -	10994	6716
Altona pod Hamburgiem - - -	630	807
Amsterdam w Hollandyi - - -	4908	6999
Apenrade w Danii - - -	366	345
Avignon w Francyi - - -	883	1022
Brunświck w Niemczech - - -	1338	1022
Darmstadt tamże - - -	344	222
Drezno tamże - - -	1690	1605
Drontheim Prowincya w Norwegii - -	4726	4379
Eisenach w Niemczech - - -	264	274
Flensburg Prowincya w Danii - - -	1213	1012
Frankfurt nad Menem - - -	928	849
Groninga w Hollandyi - - -	632	622
Haga tamże - - -	- - -	1222
Halla w Saxonii - - -	766	894
Hamburg w Niemczech - - -	2752	2473
Hanau tamże - - -	502	481
Harlem w Hollandyi - - -	468	851
Heidelberg w Niemczech - - -	325	311

Imiona Miast i Prowincyi.	Liczba narodzo- nych.	Liczba zmar- łych
Holstein Xięstwo	4771	3736
Husum Prowincya w Danii	146	125
Koppenhaga tamże	2957	3361
Królewiec w Prusach	2197	2101
Leida w Hollandyi	1096	1251
Leowarden tamże	370	- - -
Lipsk w Niemczech	935	1270
Liverpool w Anglii	1078	1023
Londyn tamże	15980	22612
Magdeburg w Niemczech	939	914
Mannheim tamże	778	931
Moguneya w Niemczech	835	806
Monachium tamże	631	1108
Odensee w Danii	176	212
Paryż w Francyi	19749	19875
Pomorze Pruskie	14116	10547
Prussy Królestwo	32736	23911
Rotterdam w Hollandyi	- - -	1688
Rypen Prowincya w Danii	3743	3443
Sleswick Księstwo	6971	6384
Strasburg w Francyi	1629	1650
Stuttgart w Niemczech	655	777
Tonderen Prowincya w Danii	1212	1099
Toruń w Polsce	423	337
Utrecht w Hollandyi	- - -	1029
Wiedeń w Niemczech	6318	6834
Zelandya Bornholm Feroes wyspy do Danii należące bez Koppenhagi	7230	4811

Nota: Do liczby narodzonych w Pa-
ryżu przydać ieszcze należy 6007 dzieci,
których rodzice nie są wiadomi.